

Priopćenje za medije

Luxembourg, 14. prosinca 2022.

100 milijardi eura za brzi odgovor EU-a u svrhu očuvanja radnih mjesta tijekom pandemije: nejasan učinak

SURE, privremeni instrument EU-a u iznosu do 100 milijardi eura za potporu radnicima i tvrtkama pogođenima krizom, bio je brz odgovor za ublažavanje rizika od nezaposlenosti proizašlih iz pandemije koronavirusa, stoji u novom izvješću Europskog revizorskog suda (Sud). Međutim, učinak instrumenta SURE na očuvanje radnih mjesta ne može se pravilno procijeniti zbog načina na koji je Europska komisija osmislila taj inovativan alat i zbog nedostatka kvalitetnih podataka na nacionalnoj razini. Kako bi izvukla pouke za buduće krizne alate, Komisija bi sada trebala provesti cjelokupnu evaluaciju potpore u okviru instrumenta. To će ujedno biti prilika za provjeru načina na koji je umanjen rizik od prijevare uzimajući u obzir činjenicu da su sve zemlje koje su se koristile instrumentom SURE osim jedne prijavile nepravilnosti i navodne prijevare.

Zbog pandemije bolesti COVID-19 milijuni radnih mjesta u Europi bili su ugroženi. EU je reagirao brzo uvodeći instrument SURE, kojim se pružila potpora s pomoću dugoročnih jeftinih zajmova za zemlje diljem EU-a. Zemlje se mogu koristiti sredstvima u svrhu uspostave ili proširenja svojih programa za očuvanje radnih mjesta, npr. programa skraćenog radnog vremena, privremenog tehničkog dopusta i subvencija za plaće, kao i za zdravstvene mjere. Zajmove je zatražilo 19 zemalja te su već isplaćene gotovo 92 milijarde eura. Više od polovice tog iznosa čine zajmovi isplaćeni Italiji i Španjolskoj.

„SURE je odražavao izvanredne okolnosti te su njime u svrhu ublažavanja učinka pandemije na radnike i tvrtke financijska sredstva EU-a stavljena na raspolaganje brzo i učinkovito”, izjavila je Iliana Ivanova, članica Suda koja je predvodila ovu reviziju. „Međutim, puni učinak tog instrumenta na terenu još uvijek nije poznat. Iako postoje određene naznake o njegovu uspjehu, nema dovoljno pouzdanih podataka s pomoću kojih bi se procijenilo koliko je radnih mjesta zapravo očuvano.”

Financiranje u okviru instrumenta SURE Komisija je državama članicama uspjela staviti na raspolaganje u kratkom roku – sedam mjeseci nakon proglašenja pandemije, što je brže nego u standardnim postupcima financiranja. Međutim, iako postoje određeni pokazatelji da su

U ovom priopćenju za medije iznesene su glavne poruke tematskog izvješća Europskog revizorskog suda. Cjeloviti tekst izvješća dostupan je na eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

instrumentom SURE tijekom najtežeg razdoblja krize bili obuhvaćeni milijuni radnika, njegov doprinos u ublažavanju nezaposlenosti ne može se u cijelosti procijeniti. Razlog tomu djelomice je u činjenici da se njegov učinak ne može razdvojiti od učinka vlastitih programa potpore zemalja EU-a.

Inovativnim pravilima EU-a za instrument SURE državama članicama daje se znatna sloboda pri odlučivanju na što će potrošiti sredstva. Njima se ujedno od Komisije ne zahtijeva da procijeni jesu li sustavi kontrole tih zemalja dovoljno pouzdani. U tom kontekstu revizori ističu da su mjere odgovora na krizu, kao što su programi za očuvanje radnih mjesta, obično podložne zlouporabi. Kad je riječ o instrumentu SURE, 18 zemalja od njih 19 otkrilo je nepravilnosti ili prijevare te istražilo sve takve slučajeve, što je dovelo do povrata nepravilno upotrijebljenih sredstava u 13 zemalja. Sama Komisija nije pokrenula nijednu istragu na temelju toga što se radilo o odgovornosti država članica. Ako se otkrije bilo kakva zlouporaba, financijski rizik za proračun EU-a drži se pod kontrolom činjenicom da će zemlje morati otplatiti zajmove. Međutim, postoji rizik za ugled EU-a u slučaju da se mjere koje se financiraju iz njegova proračuna budu smatrale podložnima prijevare.

Komisija je procijenila da su zemlje korisnice instrumenta SURE, zahvaljujući kreditnom rejtingu EU-a „AAA”, u plaćanju kamata uštedjele oko 8,5 milijardi eura. Na uštede u Italiji, Španjolskoj, Rumunjskoj, Poljskoj i Grčkoj otpada 86 % tog ukupnog iznosa.

Kontekst

SURE je privremeni instrument čija bi primjena trebala isteći ove godine. Kako bi financirala zajmove, Komisija posuđuje sredstva na tržištima kapitala izdavanjem obveznica. Prvi je put bio slučaj da je Komisija izdavala obveznice s društvenim učinkom, za koje su uvjet pozitivni socijalni ishodi. Svih 27 zemalja EU-a zajedno pruža jamstva za 25 % svih zajmova u okviru instrumenta SURE, što je zaštitna mjera u slučaju da pojedina zemlja ne ispuni obveze. Za preostalih 75 % jamstvo se pruža iz proračuna EU-a. Komisija procjenjuje da je instrumentom tijekom 2020. pružena potpora za 31,5 milijuna ljudi i 2,5 milijuna tvrtki te da je tijekom 2021. devet milijuna osoba ostvarilo korist od programa za očuvanje radnih mjesta financiranih sredstvima instrumenta.

Tematsko izvješće 28/2022 „Privremena potpora radi smanjenja rizika od nezaposlenosti u izvanrednoj situaciji (instrument SURE) – Financiranje iz instrumenta SURE doprinijelo je očuvanju radnih mjesta tijekom krize uzrokovane bolešću COVID-19, ali njegov potpuni učinak nije poznat” dostupno je na [internetskim stranicama Suda](#).

Kontakt za medije

Služba Suda za odnose s medijima: press@eca.europa.eu

- Damijan Fišer damijan.fiser@eca.europa.eu – M: (+352) 621 552 224
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu – M: (+352) 691 553 547
- Vincent Bourgeois: vincent.bourgeois@eca.europa.eu – M: (+352) 691 551 502